

Hoofdstuk 3: De komst van de Mensenzoon

Volgens het consistente preterisme heeft de wederkomst van Christus in het jaar 70 plaatsgevonden. Men meent dit aan de hand van Mattheüs 24 te kunnen bewijzen¹².

De Here zei tegen Zijn discipelen, dat er op de tempelberg en in de stad Jeruzalem “geen enkele steen op de andere gelaten zou worden” (Matth. 24:2). Waarop zij Hem vroegen: “Zeg ons, wanneer zullen deze dingen zijn, en wat is het teken van Uw komst en van de voleinding van de eeuw?” (Matth. 24:3). Hun Meester gaf antwoord op die vraag. Over het teken dat aangaf dat Zijn komst en de voleinding van de eeuw nabij waren, zei Hij: “Wanneer u dan de gruwel van de verwoesting... zult zien staan... laten *dan* zij die in Judéa zijn, vluchten... Want er zal *dan* een grote verdrukking zijn...” (Matth. 24:15 e.v.). Zijn wederkomst zou onmiddellijk ná die verdrukking plaatsvinden, want Hij merkte op: “*Terstond nu na* de verdrukking van die dagen zal de zon verduisterd worden, en de maan zal haar schijnsel niet geven, en de sterren zullen van de hemel vallen en de krachten van de hemelen zullen wankelen. En *dan* zal het teken van de Zoon des mensen verschijnen in de hemel, en *dan* zullen alle stammen van het land weeklagen en zij zullen *de Zoon des mensen zien komen op de wolken...*” (Matth.24:29-30).

Uit Matth. 24:29 leiden preteristen af, dat de komst van de Here “terstond na” het beleg van Jeruzalem heeft plaatsgevonden. De Joodse oorlog (66-70) was de “grote verdrukking” waarvoor Hij had gewaarschuwd. In die tijd kwamen er volgens Flavius Josephus bijna één miljoen Joden om, en de Romeinen maakten hardhandig een einde aan de door God ingestelde eredienst in de tempel. De belegering van Jeruzalem was vooral vanwege dat laatste een “verdrukking als er niet is geweest van het begin van de wereld af tot dan toe, en ook geenszins meer zal komen” (Matth. 24:21). De komst van de Messias “op de wolken” was voor de leiders van Israël een komst ten oordeel. Bij Zijn komst ging de tempel in vlammen op.

Bij Bijbelkenners roept deze interpretatie natuurlijk vragen op. De meest voor de hand liggende zijn de volgende:

1. Was het evangelie van het koninkrijk in het jaar 70 al over het hele aardrijk gepredikt, tot een getuigenis voor alle volken? (Matth. 24:14).
2. Heeft de gruwel van de verwoesting tijdens het beleg van Jeruzalem al in de heilige plaats gestaan? (Matth. 24:15).
3. Zijn de discipelen naar de bergen gevlucht, vóórdát de grote verdrukking begon? (Matth. 24:16-20).

¹² Zie bijvoorbeeld de website mattheus24.nl (*sic*) van preterist Anne Salomons.

4. Werden zon en maan toen verduisterd, en zijn de sterren van de hemel gevallen? Hebben de krachten van de hemelen toen gewankeld? (Matth. 24:29).
5. Is het teken van de Zoon des mensen toen verschenen? (Matth. 24:30).
6. Hebben alle stammen van het land geweeklaagd? (Matth. 24:30)
7. Heeft de bevolking van Judéa de Zoon des mensen zien komen op de wolken van de hemel, met kracht en grote heerlijkheid? (Matth. 24:30)
8. Zijn Gods uitverkorenen in het jaar 70 bijeen verzameld uit de vier windstreken? (Matth. 24:31)

Al deze vragen worden door consistente preteristen bevestigend beantwoord. Hun antwoorden komen op het volgende neer.

“Alle volken waren in het jaar 70 bereikt”¹³

De apostel Paulus zei dat alle volken in zijn tijd al met het evangelie waren bereikt. “*In elke plaats*” was het geloof jegens God uitgegaan (1 Thess. 1:8). Het geloof, dat de Romeinen hadden ontvangen, werd “*rondverteld in de hele wereld*” (Rom. 1:8). Het goede nieuws dat de apostel mocht rondbazuinen was “*tot geloofsgehoorzaamheid bekend gemaakt aan alle volken*” (Rom. 16:25-27). Gods boodschap “*droeg in de hele wereld vrucht en groeide*” (Kol. 1:5-6). Het evangelie was gepredikt *in de hele schepping die onder de hemel is*” (Kol. 1:21-23).

Wanneer de Bijbel spreekt over “de hele wereld”, “de ganse schepping”, of “alle volken”, moeten we daar volgens het preterisme onder verstaan: de landen rond de Middellandse Zee, het gebied dat in de Oudheid werd aangeduid als “de bewoonde wereld” (Gr. *oikoumene*, vgl. Luk. 2:1). Toen Paulus zijn brieven schreef, had het evangelie in heel dat gebied al geklonken. Het “evangelie van het koninkrijk” werd in de jaren 30 tot 65 gepredikt tot een getuigenis voor alle volken (Matth. 24:14). Daarna kwam, in het jaar 70, het einde. De eeuw van de wet werd afgesloten en alleen het nieuwe verbond (Hebr. 8:13) bleef van kracht.

“De verwoestende gruwel heeft in Jeruzalem gestaan”

Volgens preteristen heeft de “gruwel van de verwoesting” al in Jeruzalem gestaan, waarna er in die stad geen steen op de andere is gelaten. Op de vraag wat die gruwel inhield worden er echter uiteenlopende antwoorden gegeven. Een gangbare uitleg

¹³ “Op het eerste gezicht lijkt dit ongelooflijk. Zou het evangelie in de hele wereld gepredikt kunnen zijn binnen één generatie nadat Jezus dit had gezegd? Het getuigenis van de Bijbel is duidelijk. Niet alleen *kán* het zijn gebeurd, maar het *is* ook gebeurd” (David Chilton, *Paradise Restored: A Biblical Theology of Dominion*, Tyler TX 1994, p.90-91).

zegt: “Gruwel der verwoesting” is beeldspraak voor “het opslaan van legerkampen op gewijde grond”. De evangelienschrijver Lukas heeft de woorden van de Here Jezus namelijk anders weergegeven dan Mattheüs. Bij Mattheüs lezen we:

“Wanneer u dan *de gruwel van de verwoesting... zult zien staan* in [de] heilige plaats, laten dan zij die in Judéa zijn, vluchten naar de bergen” (Matth. 24:15-16)

Maar bij Lukas luidt dit vers:

“Wanneer u nu *Jeruzalem door legerkampen omsingeld ziet*, weet dan dat haar verwoesting nabij gekomen is. Laten dan zij die in Judéa zijn, vluchten naar de bergen” (Luk. 21:20-21).

Als we de verslagen van Lukas en Mattheüs vergelijken, blijkt “Jeruzalem door legerkampen omsingeld zien” een synoniem te zijn van: “de gruwel der verwoesting zien staan in de heilige plaats”¹⁴. Met “de heilige plaats” (Matth. 24:15) bedoelde Mattheüs blijkbaar niet alleen de tempel, maar de complete stad. Heel Jeruzalem was immers “heilig” (Matth. 4:5, Dan. 9:24). De vertaling “omsingeld” wekt de indruk van belegering, maar het werkwoord *kukloōo*, dat Lukas gebruikt, betekent: “omringd”. De “legerkampen” die in het Lukasevangelie worden genoemd kunnen dus kampen van Joodse vrijheidsstrijders zijn geweest. Zodra de Judeeërs voorbereidingen gingen treffen voor de oorlog, moesten de discipelen vluchten. Ze moesten niet wachten tot de komst van de vijand, want zodra die een beleg begon, werd vluchten onmogelijk.

Volgens een andere uitleg heeft de uitdrukking “gruwel der verwoesting” betrekking op het feit, dat de Zeloten het tempelcomplex als fort gebruikten. Ze namen de voorraden voor de priesters en de eredienst in beslag, en ze brachten oorlogstuig in het huis van God, een “verwoestende gruwel waar het niet behoort” (Mar. 13:14).

Volgens een derde uitleg werd de gruwel opgericht toen de soldaten van Cestius Gallus de stad naderden, en hun vaandels bij Jeruzalem oprichtten – adelaars waaraan de Romeinen offers brachten en die door de Joden werden beschouwd als afgodsbeelden. Om onduidelijke redenen trok het Romeinse leger zich in het jaar 66 plotseling terug. De Joden die voor onafhankelijkheid wilden strijden maakten van de gelegenheid gebruik om zich *en masse* naar Jeruzalem te begeven. Maar de discipelen van de Here Jezus vluchtten de stad uit. Vanwege het onverwachte vertrek van de vijand konden zij ontsnappen, en zij herinnerden zich de waarschuwing van hun Meester.

¹⁴ “De betekenis van zowel Daniël 9:26-27 als Mattheüs 24:15-18 wordt verklaard door de paralleltekst in Lukas 21:20-22... De gruwel van de verwoesting zou *de gewapende invasie van Jeruzalem* zijn” (David Chilton, a.w., p. 91-92).

“De discipelen zijn bijtijds gevlucht”

Volgens Eusebius en Epiphanius, geschiedschrijvers uit de Oudheid, werden de christenen in Judéa door een engel aan de woorden van hun Meester herinnerd, waarna ze de wijk namen naar de stad Pella, in het huidige Jordanië¹⁵. Zo ontkwamen ze aan de ellende van de Joodse oorlog. De vlucht naar Pella wordt door vele uitleggers beschouwd als de vervulling van Matth. 24:16-22, Mar. 13:14-20 en Luk. 21:20-23.

“De krachten van de hemelen hebben gewankeld”¹⁶

Over een “verduistering van zon en maan” en een “val van de sterren” (Matth. 24:29) wordt in het Oude Testament dikwijls gesproken.

De profeet Jesaja voorzegde dat de stad Babel “weldra” zou worden verwoest door de Meden (Jes. 13:1,17-22). In dat verband schreef hij: “De sterren en de sterrenbeelden des hemels doen hun licht niet stralen, de zon is bij haar opgang verduisterd en de maan laat haar licht niet schijnen” (Jes. 13:10).

Jesaja kondigde ook een gericht aan, dat het land Edom zou treffen. Over die gebeurtenis merkte hij op: “Al het heer des hemels vergaat en als een boekrol worden de hemelen samengerold; al hun heer valt af...” (Jes. 34:4).

Volgens Ezechiël zou er spoedig een einde komen aan de macht van Farao, de koning van Egypte. Zijn Godsspraak luidde: “Wanneer Ik u uitblus, befloers Ik de hemel en verduister Ik de sterren, de zon overdek Ik met wolken, en de maan doet haar licht niet schijnen. Al de stralende lichten aan de hemel verduister Ik om uwentwil: duisternis breng Ik over uw land” (Ezech. 32:7-8). Egypte zou worden overwonnen door de Babyloniërs (Ezech. 32:11 e.v.).

Over een toekomstige koning zegt het boek Daniël: “Zijn grootheid reikte tot aan het heer des hemels, en hij deed er van het heer, namelijk van de sterren, ter aarde vallen, en vertrapte ze” (Dan. 8:10). De Syrische koning Antiochus IV Epiphanes zou de Joden met geweld helleniseren en de tempel in Jeruzalem ontwijden.

¹⁵ De betrouwbaarheid van deze overlevering is verdedigd door P.H.R. van Houwelingen, *Fleeing Forward: The Departure of Christians from Jerusalem to Pella*. Westminster Theological Journal 65:181-200,2003.

¹⁶ “Joodse luisteraars uit de eerste eeuw beschouwden “tekenen aan de hemel” als een vorm van beeldspraak uit het Oude Testament, apocalyptische taal die verwees naar de vernietiging van een regering of een stad... Jezus’ toehoorders zullen beseft hebben dat Hij in Mattheüs 24:29 in oudtestamentische beeldtaal sprak over de vernietiging van Jeruzalem, *niet* over het einde van de wereld” (Jonathan Welton, *Raptureless. An Optimistic Guide to the End of the World*. North Chili, NY 2015, p.78,80).

“Zon en maan”, en “het heer des hemels” (of: “de sterren”) is in de Bijbel soms beeldspraak voor gezagsdragers. In de droom van Jozef (Gen. 37:8-10) werden zijn vader Jakob, zijn moeder Rachel en zijn elf broers vertegenwoordigd door de zon, de maan en elf sterren. Wanneer de profeten spraken over een “verduistering” van zon, maan en sterren, of een “val” van de sterren van de hemel, betekende dit dat de koning van Babel en zijn provinciebestuurders (Jes. 13:10), de Farao en zijn rijksgroten (Ezech. 32:6-8), of de leiders van het land Edom (Jes. 34:3-5) hun macht zouden verliezen. Dat Antiochus IV Epiphanes “van het heer, van de sterren, ter aarde deed vallen en ze vertrapte” (Dan. 8:10) betekende, dat hij priesters en Schriftgeleerden tot afval van Gods wet wist te bewegen.

De verduistering van zon en maan, en het vallen van de sterren in Mattheüs 24:29 heeft volgens consistente preteristen dus betrekking op de verwoesting van Jeruzalem, waarbij de leiders van Israël hun macht verloren en hun land in vlammen opging. Zon en maan waren symbolen van de regerende vorst en de hogepriester, en met vallende sterren werden farizeeën en Schriftgeleerden bedoeld. Zulke mensen zouden hun aanzien verliezen en geen enkel licht meer verspreiden.

“Het teken van de Zoon des mensen is verschenen”

Meestal wordt Matth.24:30 gelezen alsof er stond: “Dan zal de Mensenzoon *aan* de hemel zichtbaar worden”. Maar volgens de oorspronkelijke Griekse tekst zei de Here Jezus: “Dan zal verschijnen het teken van de Zoon des mensen *in* de hemel”. “In de hemel” is een bepaling bij het woord “Zoon”, en niet bij het woord “verschijnen”. De Zoon des mensen, die zich in de hemel bevindt, zou op zeker moment een teken geven. Uit de toespraak van de Here blijkt, wat dit teken was: “Dan zullen alle stammen van het land weeklagen”. In het jaar 70 hebben de stammen van het land geweeklaagd. De negende dag van de maand Av, de dag waarop de tempel werd verwoest, is nog altijd de droevigste dag van de Joodse kalender en een dag van nationale rouw¹⁷. De weeklacht van de stammen was het bedoelde teken.

“De stammen hebben de Zoon zien komen”

In het Oude Testament heeft “komen op de wolken” betrekking op elk komen van God om Zijn vijanden te oordelen en Zijn uitverkorenen te verlossen. Toen de Israëlieten tijdens hun woestijnreis mopperden, verscheen de heerlijkheid des HEREN in een wolk (Exod. 16:10, Num. 11:25). Op de Sinaï daalde de HERE neer in een donkere wolk. Hij sprak vanuit die wolk tot Mozes (Exod. 19:9, 34:5). De HERE verscheen ook dikwijls in een wolk boven het verzoendeksel, in de tabernakel (Lev. 16:2).

Toen David om hulp smeekte greep de HERE in:

“Hij neigde de hemel en daalde neder, *donkerheid was onder Zijn voeten*.”

¹⁷ Aldus Anne Salomons, op mattheus24.nl.

Hij reed op een cherub en vloog en zweefde op de vleugels van de wind.
Hij stelde het duister tot Zijn omhulsel, tot Zijn beschutting rondom zich,
Duistere wateren, wolkengevaarten" (Psa. 18:10-12)

De profeet Jesaja schreef:

"Zie, de HERE rijdt op een snelle wolk en komt naar Egypte; dan beven de afgoden van Egypte voor Hem en het hart van Egypte versmelt in zijn binnenste" (Jes. 19:1).

Natuurlijk zouden de Egyptenaren de HERE niet werkelijk op een wolk zien rijden. Maar hun land zou door droogte worden getroffen en in grote verwarring geraken, vanwege "de dreigende hand van de HERE der heerscharen" (Jes. 19:2-15).

Nahum kondigde aan, dat de Assyrische stad Ninevé zou worden verwoest door de Almachtige: "In wervelwind en storm is Zijn weg, wolken zijn het stof Zijner voeten... De bergen beven voor Hem en de heuvelen versmelten... Wie kan standhouden voor Zijn gramschap? Wie staande blijven voor Zijn brandende toorn?" (Nahum 1:3,5-6)

Volgens preteristen hebben de "stammen van het land" de Here op dezelfde manier zien komen als de Egyptenaren Hem zagen "rijden op een snelle wolk", of de Assyriërs Hem zagen naderen in een "wervelwind", met "wolken" onder Zijn voeten. Ze werden getroffen door de toorn van God¹⁸.

"De uitverkorenen zijn al ingezameld"

Na de "grote verdrukking" zou de Zoon des mensen "Zijn engelen uitzenden met luid bazuingeschal" om Zijn uitverkorenen bijeen te verzamelen uit de vier windstreken (Matth. 24:31). Volgens het preterisme schreef de apostel Paulus over dezelfde bazuin:

"...de Heer zelf zal met een bevelend roepen, met [de] stem van een aartsengel en met [de] bazuin van God neerdalen van [de] hemel; en de doden in Christus zullen eerst opstaan; daarna zullen wij, de levenden die overblijven, samen met hen in wolken worden opgenomen de Heer tegemoet in [de] lucht; en zó zullen wij altijd met [de] Heer zijn" (1 Thess. 4:16-17)

"...wij zullen allen veranderd worden, in een ondeelbaar [ogenblik], in een oogwenk, bij de laatste bazuin; want de bazuin zal klinken, en de doden zullen onvergankelijk worden opgewekt en wij zullen veranderd worden. Want dit vergankelijke moet onvergankelijkheid aandoen en dit sterfelijke onsterfelijke aandoen" (1 Kor. 15:51-53)

¹⁸ "Het is duidelijk, dat de wolken oudtestamentische beeldspraak zijn voor Gods nadering om te "komen" in oordeel tegen een natie of een stad" (Jonathan Welton, a.w., p. 114).

Volgens de apostel zouden zijn tijdgenoten dit alles meemaken. Hij schreef immers: *“Wij zullen niet allen ontslapen, maar wij zullen allen veranderd worden... Wij, de levenden die overblijven, zullen samen met hen in wolken worden opgenomen”*. Paulus verwachtte, dat de Here nog tijdens zijn leven zou terugkomen.

Toen de Here in het jaar 70 “op de wolken” kwam, heeft Hij Zijn overleden volgelingen opgewekt en discipelen die nog in leven waren bekleed met onsterfelijkheid. Hij heeft “Zijn uitverkorenen bijeen verzameld”. Ze bevinden zich nu in de hemel, waar ze in Zijn heerlijkheid mogen delen. Wij kunnen hen niet zien, want de hemelse werkelijkheid onttrekt zich aan ons oog. Maar op grond van Gods woord mogen we weten dat de bazuin heeft geklonken en dat Gods uitverkorenen ingezameld zijn. Zo luidt de visie van het consistente preterisme ¹⁹.

Samenvatting

Van Mattheüs 24 geven preteristen de volgende verklaring:

1. Volgens de Bijbel waren alle volken in het jaar 62 al met het evangelie bereikt. Het einde dat de Here Jezus aankondigde (Matth. 24:14), is daarna spoedig gekomen. Toen de stad Jeruzalem viel, kwam er een einde aan het tijdperk van de wet.
2. De gruwel van de verwoesting (Matth. 24:15) heeft tijdens de Joodse oorlog in Jeruzalem gestaan. In die tijd werd de stad door legerkampen omringd, Romeinen plantten hun vaandels op heilige grond en Zeloten ontwijdden de tempel.
3. De discipelen van de Here Jezus hebben het bevel van hun Meester gehoorzaamd (Matth. 24:15-20) en zijn gevlucht naar de stad Pella. Door tijdig te vluchten werden zij bewaard voor de grote verdrukking.
4. Zon en maan zijn verduisterd, de sterren zijn gevallen en de krachten van de hemelen hebben gewankeld (Matth. 24:29). Dit alles is beeldspraak voor de vernietiging van het gewest Judéa door de Romeinen, waarbij de leiders van Israël hun macht verloren.
5. Het teken van de Zoon des mensen (Matth. 24:30) is verschenen. Toen de tempel in vlammen opging, bedreven de Israëlieten rouw. De stammen van het land hebben geweeklaagd.
6. Uit het Oude Testament blijkt dat we bij het komen van Christus “op de wolken van de hemel” (Matth.24:30) moeten denken aan een komst ten oordeel. De stammen

¹⁹ Zie James Stuart Russell, a.w., p.168-169. Volgens anderen (Jonathan Welton, a.w., p.81-83) heeft Matth. 24:31 betrekking op de evangelieprediking, die nog steeds doorgaat en waardoor mensen worden bijeengebracht in het rijk van God.

zagen Hem niet letterlijk aanstormen op de wolken, maar ze werden getroffen door het oordeel dat Hij aangekondigd had.

7. In het jaar 70 werden Gods uitverkorenen bijeen verzameld (Matth. 24:31). De opstanding van de gestorven gelovigen en de verandering van de op aarde levende discipelen heeft toen plaatsgevonden (vgl. 1 Kor.15:52). Deze gebeurtenis is in de ongewijde historie niet vastgelegd, want aardse stervelingen kunnen niet in de hemel kijken.

Het standpunt van preteristen is duidelijk. Maar... is hun verklaring van Mattheüs 24 wel overtuigend?

* * * * *